

K Ü L Ö N F É L É K

Erdészeti tárgyú előadások a Természettudományi Társulatban. December hó 12-én d. u. 6 órakor a kir. Magyar Természettudományi Társulatban, a társulat növénytani szakosztályának, Degen Árpád elnöklete alatt megtartott 325-ik ülésén Rapaics Rajmund két előadást tartott, még pedig: 1. „A történeti emlékü fák Magyarországon“, 2. „A természeti emlékek védelme az új erdőtörvénytervezetben“ címmel.

Mindkettőnek tárgya, amint az az előadások címeiből is következtethető, szorosan kapcsolódik az erdészethez.

Az első előadásban előadó a magyar népnek az élőfa iránti szeretetét tárgyalva s visszatekintve nemzetünk történetében a magyar fakultusz multjára, megállapítja, hogy ámbár az élőfa szeretetéről tanuskodó olyan régi hagyományaink nem maradtak ugyan vissza, mint amilyenekkel például a germán mitológia eldicsekedhetik, nagyon sok mégis azoknak a főképen egyedülálló élőfáknak száma, amelyekhez bizonyos történeti vonatkozásokat fűz a monda. Felsorolja történetünknek azokat a főbb személyeit (Attila, Nagy Lajos királyunk Mária leánya, Bálint pap, Rákóczi Ferenc, Zrinyi, Dobozi, József nádor, Arany János, Erkel), továbbá a nép kedvelt alakjait (Rózsa S., Patkó Bandi stb.), kiknek nevéhez, cselekedeteihez fűzi a szájhagyomány egyes nevezetes élőfának történetét, több évszázados épségbenmaradását. Majd fannemenkénti csoportosításban sorbaveszi a csonkaországban lévő nevezetesebb történeti emlékü évszázadokat megért fákat (akaratjai szil, kőszegi gesztenye, margitszigeti Arany J. tölgyfák, diósgyőri török mogyoró stb., elmondva valamennyiről a hozzája fűződő mondát. Egyeseknél erdészszakemberek (Kaán Károly, Földvály Miksa, de Pottere Gerard) idevonatkozó leírásaira is hivatkozva. Megemlékezett az olyan nevezetes élőfákról is (velemi gesztenye, ibrányi nyárfa), melyeket a földtulajdonos (rendszerint egy-egy új birtokos) sokszor anyagi haszonlesés, de legtöbbször az ezzel párosodó tudatlanság folytán az utolsó évtizedek alatt kivágott, nem törődven a 400—800 éves fa történetéhez fűződő gyönyörű mondákkal.

Rámutat végül az ezideig még ki nem vágott történeti emlékü fák megmentésének országos jelentőségére.

Második előadásában Rapaics R. az új erdőtörvénytervezetnek a természeti emlékek védelméről szóló részét, vagyis a törvénytervezet 241—252. §-ait fejtegeti. Égetően szükségesnek tartja, hogy végre törvény védje hazánkban a természeti emlékek fennmaradását. Örömmel fogadta tehát a törvénytervezet idevonatkozó részét, de a szóbanforgó tervezethez észrevételei vannak.

Egyes kisebb stiláris módosítások szükségességének hangsúlyozása után rámutat arra, hogy a törvénytervezet „nincs teljesen összhangban mindazzal, amit ezen a téren kívánhatunk“. Nem tartja eléggé kimerítőnek és határozottnak a természeti v. történelmi emlékü ingatlanok kisajátíthatására vonatkozó intézkedéseket. Véleménye szerint nem egészen szerencsés a tervezetnek az a része sem, mely egyes helyeket, ingatlanokat már a törvényben taxative felsorolva, történelmi emlékü helyeknek nyilvánít. Úgy gondolja, hogy vagy valamennyi ismert történelmi emléküket (helyeket, másutt nem tenyésző növényeket, virágokat, fákat, állatokat) fel kell sorolni a törvényben, vagy pedig egyet sem. Ne következék be az a helyzet, hogy majd a törvény végrehajtója és magyarázója annakidején elsőrendü (a törvényben taxative felsorolt) és másodrendü (csak a törvény végrehajtása során azzá nyilvánított) történelmi emlékeket különböztessen meg.

A szakosztályi ülésen megjelent hallgatóság mindkét előadást igen élénk érdeklődéssel hallgatta végig és nagy tetszéssel fogadta.

Míg az első előadást csak az egyes történelmi emlékü fákhoz fűződő mondanak kiegészítését és magyarázatát tárgyaló hozzászólások követték, addig a második előadás — a törvénytervezet fejtegetése — igen élénk, magas színvonalú vitát váltott ki. A vitában dr. Gombócz Endre annak megfontolására hívja fel a szakosztályt, nem volna-e célszerűbb, ha a természeti emlékek védelméről nem az új erdőtörvény keretében, hanem egy, az erdőtörvénytől teljesen független, külön törvény intézkednék. Ezután több felszólalás azt tartja ennél sokkal fontosabbnak, hogy minél előbb legyen már egy, a természeti emlékeket védő törvényünk, hogy aztán az külön önálló törvény-e, vagy az erdőtörvénynek egy része, az már nem olyan lényeges. Fő, hogy *legyen* ilyen törvényünk.

A szakosztály végül is egy szűkebbkörü bizottság kiküldését határozta el azzal a megbizatással, hogy ez a bizottság mielőbb tegyen javaslatot a törvénytervezet tárgyában esetleg szükségesnek vélt teendőkre nézve a Társulat elnökségének.

Beszámolóinkkal kapcsolatban megemlítjük, hogy magán az előadáson az Országos Erdészeti Egyesület képviselőjében dr. Luncz Géza tagtársunk jelent meg, aki a természeti emlékek védelmét sürgető törvénytervezet tárgyalása alkalmából megindult vitában maga is résztvett. Miután a felszólalások során az az óhaj nyilvánult meg, hogy igen rokonszenvesnek mutatkoznék, ha a vitáról az O. E. E. is tudomással bírna, dr. Luncz az ülést vezető elnök felkérésére elvállalta, hogy a vitáról egyesületünk vezetőségét tájékoztatni fogja. Dr. Luncz felszólalásában egyébként többek között rámutatott arra is, hogy a természeti emlékek védelméről szóló intézkedéseknek az erdőtörvénytervezetbe történő befoglalását indokoltá teszi különösen az a körülmény, hogy

természeti emlékeink, — melyeknek megvédéséről a törvénytervezet intézkedni óhajt, — úgyszólván mind az erdész hivatali működésének körébe eső területeken vannak s hogy ennek folytán majd a törvény végrehajtását legcélszerűbben csakis az erdészeti alkalmazottak végezhetik, külön munkaerők igénybevétele nélkül.

Rámutatott továbbá arra is, hogy az erdészeti igazgatásról szóló 1923. évi XVIII. t.-cikk a természeti emlékek feletti felügyeletet az erdészeti hatóságok hatáskörébe utalta s így egyáltalában nem helytálló a vita során kifejezésre juttatott az a megállapítás, hogy a természeti emlékek védelméről ezideig egy magyar törvény sem emlékezett volna meg.

Felszólalására az elnök kijelentette, hogy úgy neki magának, mint — azt hiszi — a szakosztály tagjainak is az a feltétlen meggyőződése, hogy a természeti emlékek védelme érdekében hozandó törvény végrehajtása az ország egyetlen szervére sem volna oly nyugodtan rábízható, mint az erdészeti karra, mert az erdészeti tisztikar úgy szaktudásánál, képzettségénél, mint az ország egész területére kiterjedő szervezettségénél fogva erre feltétlenül a legalkalmasabb.

A „Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület“ rendkívüli közgyűlése. A Felsődunántúli Erdészeti és Vadászati Egyesület folyó hó 10-én Győrött, a Royal-szálló gobelintermében, a tagok szép számban való részvételével rendkívüli közgyűlést tartott.

A rendkívüli közgyűlést — amelyet választmányi ülés előzött meg — Rimler Pál egyesületi II. alelnök nyitotta meg, kinek az üdvözlő szavait követően előterjesztett indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy Genersich Sándor nyug. közalapítványi miniszteri tanácsos elhunyt feletti gyászának a jegyzőkönyvben kifejezést ad.

A legutolsó közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után a választmányi ülés ezirányú javaslata alapján 5 új tagnak a felvételét határozta el a közgyűlés, 3 tag kilépését pedig tudomásul vette.

Majd sajnálattal tudomásul vette a közgyűlés Véssei Mihály miniszteri tanácsosnak az I. alelnöki és Barrois Andor m. kir. erdőtanácsosnak a titkári tisztségről történt lemondását és egyben az Egyesület megteremtése és felvirágoztatása érdekében kifejtett önzetlen és eredményes működésükért egyhangú határozattal jegyzőkönyvi köszönetet szavazott meg, majd a választmány előterjesztését magáévá téve, I. alelnökké Hepke Arthur m. kir. főerdőtanácsos erdőigazgatót, titkárrá vitéz Tóth László m. kir. erdőtanácsost, választmányi taggá pedig vitéz Tóth László helyébe Somogyi Ferenc nyug. uradalmi főerdőmérnököt választotta meg.

Ezzel II. alelnök az elnöki székét az újonnan megválasztott I. alelnöknek adta át, ki a közgyűlés üdvözlése és programjának körvonalazása után közölte a választmányi ülés javaslatát az Országos Erdészeti Egyesületnek a közelmúltban érkezett ama átíratával kapcsolatban, mely a m. kir. földművelésügyi miniszter úr által észrevételezés végett megküldött új erdőtörvénytervezetire vonatkozó észrevételeknek az Országos Erdészeti Egyesület útján s illetve arra közösen való előterjesztésére irányul.

Biró Zoltán és Róth Gyula tagtársak többszöri felszólalása után a közgyűlés akként határozott, hogy a törvénytervezetnek az Országos Erdészeti Egyesületben leendő tárgyalásához 3 tagtársat kiküld ugyan, de észrevételeinek a m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz leendő előterjesztése módzatairól 1930. évi február hó 5-én tartandó rendes közgyűlésén fog határozni.

Ezután a közgyűlés elhatározta 3 tagtársnak kiküldését az Országos Erdészeti Egyesületnek a vidéki egyesületekkel való együttműködése módzatainak és feltételeinek megállapítása érdekében alakítandó bizottságba.

Végül a közgyűlés határozatot hozott az új erdőtörvénytervezetnek részletes letárgyalása, illetve az Egyesület kapcsolatos észrevételeinek kidolgozása tekintetében.

A közgyűlésen az Országos Erdészeti Egyesületet Biró Zoltán nyug. miniszteri tanácsos és dr. Ajtai Sándor m. kir. főerdőmérnök, a Tiszajobbparti vármegyék Erdészeti Egyesületét pedig Róth Gyula főiskolai tanár képviselték.

A közgyűlést kedélyesen elköltött társas vacsora követte, melyen a tagtársak egyrésze feleségével együtt vett részt.

A Mérnöki Kamarának felterjesztése a m. kir. pénzügyminiszter úrhoz, a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolának a magántanári képesítés intézményével és a doktoravatás jogával való felruházása tárgyában:

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

A Budapesti Mérnöki Kamara, mint a magyar mérnöki kar törvényes képviselője, ez évi november hó 17-én tartott rendes közgyűlésének egyhangú lelkesedéssel hozott határozatából ismételtlen mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy hazánk egyetlen bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolája egyetemi rangja elismerésének régóta vajudó kérdését kedvező megoldás elé vinni igyekszünk.

Ily irányú kérelemmel már fordultunk Nagyméltóságodhoz, ismételtlen volt alkalmunk a mérnök szakközönség és a nyilvánosság előtt azokat az okokat kifejteni, melyek a 166 éves bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolá s az egész magyar bánya-, kohó- és erdőmérnöki karnak ezt a sürgős kérelmét indokoltá és azon várakozást, mely az ügy méltányos elintézésére számít, jogossá teszi.

Nem sorakoztatjuk fel tehát ez alkalommal a mérnöki kar részéről felhozható valamennyi érvet, mindössze — miként azt az e tárgyban Nagyméltóságodhoz intézett előző felterjesztésünkben is hangoztattuk, — arra hívjuk fel újból a figyelmet, hogy ennek a szaksajtóban évek óta tárgyalt és sürgetett kérdésnek még mindig megoldatlan volta nemzeti kultúránk szempontjából is tartathatlan.

Semmikép sem egyeztethető össze a m. kir. kormánynak az ország megcsenkitása óta folytatott kultúrpolitikájával, hogy amíg az ország a jogi, orvosi stb. tudományok ápolására négy egyetemet tart fenn, amíg a m. kir. kormány a mezőgazdasági, kereskedelmi s általában a közgazdasági tudományos képzés biztosítására megcsenkittatásunk óta egy új egyetemet, a közgazdaságtudományi kart felállította s azt a tudományos képzés ma már nélkülözhetetlen tényezőjével, a magántanári intézménnyel és a doktoravatás jogával már létesítésével egyidejűleg ellátni szükségesnek találta, amíg a nyolcfele ágazó mérnöki tudományok négy ágát gondozó műegyetem ezekkel a jogokkal régen el van látva, addig a teljesen egyenrangú másik négy ágat gondozó második mérnöki főiskolánk ezeket a jogokat s az egyetemi rangot még mindig nélkülözzé, dacára annak, hogy az egész érdekelt szakközönség ezek megadását sürgeti, erre világszerte számtalan példa van és ez — szemben más főiskolai intézményeink támogatásával — jelentékeny anyagi áldozattal nem jár.

Elképzelhetetlen, hogy e kívánalom kielégítése megtagadásuk egy közel két évszázad óta működő olyan intézettől, amely a számára kijelölt tudományágakban hazánkban a legmagasabbfokú tudományos szakképzést nyújtja és ha e főiskolán művelt tudományágak területén egy-egy speciális tárgykör gondozásában netalán hézag volna is, amennyiben ezek a főiskolai elő nem adtanának, ennek oka éppen a magántanári intézmény hiánya, hiszen egyetlen egyetemi rangú főiskolánkon sem látják és nem is lát-hatják el a rendes és a rendkívüli tanárok az illető intézet tudományágainak egész területét.

Ha tehát a bányászati, a kohászati és az erdészeti tudományok főiskolai ellátásában hézag volna, ezért semmi esetre sem a főiskola és tanári kara volna felelős, hiszen az orvoslás eszközeit régen szorgalmazza. Ez a főiskola tiszteletet és elismerést vívott ki magának nemzetközi vonatkozásban is és nem egy — szakkörökben világszerte ismert nevű tudóssal gazdagította a magyar kultúrát.

A múltévi február hó 7-én 5261—1928. IV. V. K. M. szám alatt Kamaránkhöz intézett leirat szerint a szóban lévő kívánság figyelemmel indokaira, „jóindulatú elbírálásra“ ajánltatott és mégis a múltévi december hó 13-án 84.326—IV. V. K. M. irat — miként azt a kereskedelemügyi miniszter úr hivatali elődje közölte — a kö-

vetkezőket tartalmazza: „Bár maga is méltányolja a soproni m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolának tudományos színvonalát és a felsőbb szakképzés terén végzett munkásságát, mégis az az álláspontja, hogy a doktorráavatás és a magántanári képesítés intézményével való felruházás jogát lehetőleg csak az egyetemeknek, illetőleg a műegyetemnek kell biztosítani, amelyek a legmagasabb tudományos szakképzést nyújtják a hallgatóságnak és amelyek egyedül hivatottak arra, hogy a tudományos szakképzettség fokát a doktorátussal és a magántanári képesítéssel bizonyítsák.“

A hivatkozott két irat egymásnak ellentmondani látszik. De mi nem ezt olvassuk ki belőlük, hanem azt, hogy a szóban lévő kívánalom teljesítésének valamely eddig kifejezésre nem jutott akadály van.

Tárgyi területen ezt az akadályt a fent előadottak után nem kereshetjük. Ha pedig más természetű akadály volna, — amit most nem kutatunk, — úgy ezt el kell hárítani — és amint a fenti idézetben álló „lehetőleg“ szó remélni is engedi — meg kell teremteni a lehetőségét annak, hogy sokat hangoztatott kultúrfőlényünkben a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola dolga körül fennálló eme hézag megszüntettségéért.

Ismételten mély tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy a kérdést beható tanulmány tárgyává tétetni és a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolának a magántanári képesítés intézményével és a doktoravatás jogával felruházását a földművelésügyi és a vallás- és közoktatásügyi miniszter urakkal egyetértésben biztosítani méltóztassék, akikhez egyidejűleg azonos kérelemmel fordultunk.

Kérelmünk másolatát támogatás végett a kereskedelemügyi miniszter úrnak, mint Kamaránk felügyeleti hatóságának s az általános mérnöki ügyek gondozójának külön felterjesztéssel megküldtük.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletünk kifejezését.

A Budapesti Mérnöki Kamara 1929. évi november hó 17-én tartott évi rendes közgyűléséből.

P. H.

Thoma Frigyes s. k.
titkár.

Dr. Kossalka János s. k.
elnök.

Tudósítás a Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesületének közgyűléséről. A Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesülete december hó 28-án tartotta közgyűlését Miskolcon a kereskedelmi és iparkamara kistermében.

A szépszámmal megjelent tagokat báró Waldbott Kelemen, az egyesület elnöke üdvözölte s elnöki megnyitójában rámutatott arra, mennyire szükségesnek tartja a vidéki egyesületek fennma-

radását és élénk tevékenységét a mostani viszonyok között is. Utalt ezután arra, hogy a közgyűlés legfontosabb tárgyát az erdő-törvénytervezet megvitatása képezi. Ismertette az O. E. E.-nek az elnökséghez intézett átiratát, amelyben az egységes állásfoglalásra kérte fel a vidéki egyesületeket, amely gondolatot ő maga is melegen pártol.

A zajos tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után a mult ülés jegyzőkönyvét hitelesítették, majd a titkár és pénztáros jelentését tárgyalták. A titkári jelentéssel kapcsolatosan az egyesület elhatározta, hogy az eddigi eljárástól eltérőleg havi 50 pengőt bocsát a „Magyar Erdőgazda“ szerkesztőségének rendelkezésére a lapban megjelenő cikkek díjazására.

Ezután a közgyűlés áttért az erdő-törvény tárgyalására.

Báró Waldbott Kelemen elnök utalt arra, hogy az O. E. E. törvényelőkészítő bizottsága már megkezdette a javaslat részletes tárgyalását s ez akkora munka, hogy olyat a vidéki egyesületekben külön-külön nem is lehetne végezni. Legcélszerűbbnek tartaná, ha a közgyűlés tagjai az általuk leginkább kifogásolhatónak tartott intézkedésekre térnének ki s a közgyűlés ezekben a kérdésekben foglalna állást. Ezt az álláspontot iparkodnának azután a kiküldöttek érvényesíteni az országos egyesület bizottsági tárgyalásain.

Az elnök bevezető szavait rövid, de tartalmas és értékes vita követte a törvény alapelveiről, majd az Elnök és az O. E. E. ügyvezetője tájékoztatták röviden a közgyűlés tagjait az O. E. E.-ben eddig lefolytatott tárgyalásokról.

Az O. E. E. törvényelőkészítő bizottságába az egyesület báró Waldbott Kelemen elnökön kívül örgróf Pallavicini A. Károly, Nagy László és Onezay László egyesületi tagokat küldte ki.

Néhány kisebb folyóügy elintézése után a közgyűlés az Elnök lelkes éltetésével véget ért.

27. Kimutatás a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolai Segélyző Egylet *alaptökéjének gyarapítására* az 1929. évi december 1–31-ig az erdészeti társadalom részéről felajánlott és befizetett adományokról.

Befizettek: Béky Albert 2, Cseke Lajos 1, Cserneczky Károly 1.50, Csik Gyula 5, Dercsényi István 2, Füstös Zoltán 2, Gloser Dezső 1, Haracsi Lajos 1, Holba Miklós 2, vitéz Kiss Lajos 1, Kovássy Kálmán 2, Kutasy Viktor 1, Maróthy Emil 2, Modrovich Ferenc 3, Muck András 2, Nagy Jenő 2, Orbán László 1, Ronchetti Gáspár 10, Sébor János 3, Szecsődy József 8, Szegedy Oszkár 2, Szeles István 2, Sziggyártó József dr. 6, Szpiska Mihály 2, Takács János 2, Trauer Ervin dr. 1 pengőt.

A jelen kimutatás szerint befolyt összeg 67.50 pengő, amelyhez hozzáadva a már előzőleg kimutatott befizetések összegét, a gyűjtés eddigi eredménye 7810.86 pengő.

Bianco-csekklap használata esetén a befizetések „M. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolai Segélyző Egylet, Sopron“ címen az 57936. számú csekkszámánkra eszközlendők.

Sopron, 1930 január 1.

Széki János
főisk. tanár,
a Segélyző Egylet elnöke.

Kimutatás. Emléktáblára folytatólag küldtek: Nagy Károly 1, Fás Géza 1, Ostadál K. Jenő 5, Fás Gyula 5, Pöschl Ferenc 1.20, Kallivoda Andor 5, Fiedler Jenő 5, Farkas Jenő 5 és Schaab Bálint 1, összesen 29 P 20 fill. A gyűjtés eredménye eddig: 109 P 28 fillér. További adományok szíves beküldését kérjük.
